Martinova tambura - Martin Lešćan

Nešto

Cajgar, cajgarica, cajgar, cajgarica, cajgar, cajgarica...
Den se beli - osončan, rasprt.
Okolu cirkve ftiči zletava.
Na vure zvonika vrana sedi.
Cajgara je priteršila, z krili pomeknola,
pobrzala vreme -

Vrijeme sam, četvrta dimenzija - omatam se oko svega, postojim; promatram kako strune, vibrirajući, stvaraju sve čestice svemira koji obujmljujem. Njihova glazba odzvanja višim dimenzijama, ugurava se u prostore između mnogostrukosti. Vijuga njihovim presjecima, odmara u sedlastim plohama membrana kroz čije pukotine protječe...

Bugarija sem, Martinova. Puno smo sega skupa prešli. Išli smo prek brega na svate, na zabave...a nazaj je znal vu meni, v rupi pod žicami, donesti doma dravsko ribo i prkače.

Dok se svet zabavlja, sakaj se dogodi. Na nekojemi se je svati dever vune zmotaval i ponavljal si kak bo govorancijo držal mladencom, onda je došel pripovedati i pol spozabil. Na kraju je pital mužikaše jel bilo dobro. Oni so rekli, bilo je odlično. Zastavnik je prije svatov vežbal v štale jukati pak so krave v jasle z prvemi nogami skočile. Na jene fašenske zabave, žena se je oblekla v čoveka i takova fašenska spodoba vdano je mlado ženo za rit ščipala pred nejinem čovekom i negvemi. Negov je japa ponorel i poteral snejo doma prije reda. Jempot so tancari pitali mužikaše jel dobro plešo, a oni so si samo mislili kak je ne smedo v noge gledeti jer bi se i sami zmotali – ima sveta koji ne zna ni štrekati po mužike dok svati ido. Igrali smo svate v Pitomače. Z jeden smo kraj mi išli, a z drugi so konji kola z mrtvikom vozili pak so nas se splašili i počeli bežati, a angeli so na kole klopantali i mrtvik je sim-tam letel ponutre.

Bugarija Martina Lešćana (1930. - 2018.)

Sečam se: prijel bi mene, tamburo, kak deklo za vrat, a njegvi so prsti znali z mojeu žice zvleči i razvleči pesmo kak ravnico pod oblake široko, silovito kak dravske vode koje se prelevа z korita, a istovremeno stišnjeno od miline pri srčeku, zamotano v ropčec i prispravljeno za zutrašnjico. (Jer mločić, kad je več istoga imena, bode mogel isto tak, al još bolje i više.)

Zabadav! Na cajgar si je vrana sela, terši vreme. Vezda, svet blode naokolu kak muje bez glave; mirno sami sebe za rep love dok goruči tresk japage po potu dela i vu nje se stare senje popikava.

Rasklimano, nepodmazano.
Cajgar, cajgarica, cajgar, cajgarica, cajgar, cajgarica...

Cajgar lovi cajgarico na zvoniku cirkve svetoga Martina. Crna si je vrana na cajgara sela i dole

ga pritisnola. Pomeknola se je i još ga bolje poterala kaj mu je cajgarica dalje bila. Hudodelnica je posle odletela pak se je lecnol nazaj i vrnol k cajgarici. Nemreš mi vujti, pajdašica vu vremenu!

Martinova sam tambura. On mirno šuti svoje postojanje u nekoj sada nedostižnoj dimenziji, a ja ne mogu svirati sama. Gledamo se kroz koprene (neke, samo naše) M-teorije. S mojih su struna pjesme letjele poput najljepših cvrkuta pjevica, zamišljam da bi se pjenile čak u davnim valićima panonskog mora. Bez djeda Martina, moje žice vrište tišinom između dura i mola, a čuje se samo govorna riječ, zapletena, izmiješana, vječito na proputovanju između dviju točkica, Đurđevca i Virja.

Qui habet aures audiendi, audiat (koji ima vušeca na poslušanje, naj posluša).

Na vuri virovskoga zvonika cajgar lovi cajgarico, kak da bo stigel se siromake z Martinovem plaštom zaogrnoti predi neg vetri zalomančo po naiže i zdenjava se, henkarica nemila, v kostje zavleče. Nad đurđevečkem festungom mesečina. Prek dva jezera vranineu krilohvatov daleko, v čošku hiže na čošku prek štreke, spi Martinova tambura. Senja...kad bi bar ov novi Martin razmel brnkati po nji!

***cajgar* – velika kazaljka na satu; *cajgarica* – mala kazaljka na satu; *rasprt* – otvoren; *ftič* – ptica; *vura* – sat; *priteršiti* – staviti malo tereta; *svet* – ljudi; *dever* – vjenčani kum, djever; *mužikaši* – svirači; *fašenki* – poklade; *obleči se* – obući se; *ščipati* – štipati; *tancari* – plesači; *lomantati* – mlatarati, divljati, juriti, mahnitati; *štrekati* – hodati u ritmu glazbe u svečanoj svatovskoj povorci; *mužika* – glazba; deti – staviti; *prkači* – kolači; *dekla* – djevojka; *robec* – rubac; *mlok* – unuk; *vezda* – sada; *blodeti* – lutati, tumarati; *goruči tresk* – grom; *japaga* – jama; *senja* – san; *hudodelnica* – prijestupnica; *lecnoti se* – trznuti se; *vrnoti se* – vratiti se; *vujti* – pobjeći; *pajdašica* – prijateljica; *predi* – prije; *naiž* – tavan; *henkarica* – krvnica; *festung* – utvrda; jezero – tisuća; *štreka* - pruga; *brnkati* – lagano udarati po žicama**

Martinova tambura kompleksan je literarni rad mladoga autora koji se ne ustručava plesti rečenice od kajkavskih i standardnih riječi, vodeći nas tako kroz fizičko i metafizičko putovanje vremenom, tom četvrtom dimenzijom, kako sam naglašava. Simbolika njegova imena rasprostrta je cijelim radom, premda je nekom čitatelju možda i skrivena: on je Martin čiji je djed bio Martin, a i djedov djed je bio Martin – rodbinske veze s obje strane roditeljstva samo pojačavaju i spomen svetog Martina, virovskoga nebeskog zaštitnika. Ako bismo trebali izdvojiti „glavnog" Martina, onda bi to bio djed Martin mužikaš čija je tambura pratila različite tradicijske običaje u Podravini: svadbene, pogrebne, fašenske i druge. U njoj je skrivao rubac i prkače i najfinije note kojima je razveseljavao i mazio svako uho koje ga je slušalo. Tko ima uha, neka sluša! - citira autor u svome tekstu slavnu biblijsku sentencu. Zato, slušajte, čitajte priču i uživajte u skladnoj kombinaciji suvremenoga i lokalnoga govora, pripovijedanju 1. i 3. lica i uokvirenoj kompoziciji. Za blago žaljenje autora kad bi bar ov novi Martin razmel brnkati po nji možemo ga podržati da upre svoje prste i svira žicama kao što svira riječima. On to može. On je Martin.

Marija Halaček